

Magyar Hírmondó.

Költ *Bétsben*, Szent Iván-Havának (Júniusnak) 19-dik napján, 1792.

FERENTZ Királyunk' meg-koronáztatásának le-írását, most végre - hajtjuk; *Mária Theresia* Királynénk' koronáztatásának tzeremoniáját is közöllyük. Igyekezünk azt az elevenséget adni Írásunknak, hogy azzal még a' *Budán* jelen vólt Erd. Olvasóknak is kedveket találhassuk:

Tsak hamar azután, hogy le-ült ő Felsége a' Trónusba, fel-kelt abból, 's a' nagy Oltárhoz járúlván, meg-hajtotta magát az Oltár előtt ülő Primásnak; azzal maga is le-ült egy székre az Oltár eleibe. Ekkor, meg-kérte a' *Kalotsai* Érsek a' Primást fel-ízóval a' Koronázás eránt, mellynek tzeremoniájához azzal kezdett Primás ő Eminentiája, hogy a' *Pontifikále* nevü Könyvből a' Királyhoz szólló Intést el-mondotta. E' meg-lévén, az Oltár' felső léptsőjén egy párnára le-térdepelt a' Királyi Felség, 's Vallást tett a' Katholika Hitről. Ez után, a' Primás' kezében lévő kis kerefztet meg-tsókolta, 's le-jövéen a' gráditson, az azon alól lévő szönyegre és aranyos párnákra leborúlt, és mind addig le-borúlva maradt, míg a' Minden Szentek' Litániáját el nem mondta a' Primás, a' Püspökökkel, és még két Imádságot fejére nem mondott a' Királynak.

nak. Ennek végződésével, a' Nagy Oltár megé vezettetett ő Felsége, a' hol le-vonhatott tsizmája, és mentéje; a' dolmánya pedig hátúlról a' vállainál ki-füzetett, hogy meg-kenettethetnék a' jobb válla szent olajjal. Így el-készítve, le-térdepelt ő Felsége az Oltár' felsőbb gráditsára, és a' Primás által meg-kenettetett, némelly Imádságok között. Ennekutánna, ismét az Oltár megé vezet-tetett a' Felség, 's meg-törülgettetett a' sz. olajtól, mellytől a' Primás is meg-mosta ujjait. Ugyan az Oltár megett, fel-húzta ő Felsége a' Szent István' meggy színü haris-nyáját, és ez, egészen a' tzombjáig ért ő Felségének. Lábába vette a' fejer paputso-
kat is, és-félig illy formán öltözködve, tes-tének felsőbb részén pedig tsupán dolmány lévén, vissza tért a' Trónusba, le-térdepelt, 's reá adták a' Szent István' palástját, melly arannyal egyvelges, 's kékellő ibolya, és sárgás színü vastag materiából készült. Sok Szentek' képeik izemléttetnek rajta, irások-
kal együtt. A' paláston fellyül, nyakába függettetek ő Felségének a' Sz. István', és az Arany - Gyapjas Vitézek' Rendjeiknek Tzimereik. — Ezek, mind a' Szent Mise előtt történtek.

El-kezdödvén a' Nagy Mise, le-rakták a' Zászlós Urak a' Koronát, úgy nem külön-ben az Almát, Kardot, és Páltzát a' Nagy Oltárra. — *Epistola* olvasás után, ki indúlt ismét a' Király a' Trónusából, 's le-térdepelt a' Nagy Oltár' gráditsára, egy lépisövel fellyebb, mint a' meg-kenetés' alkalmasos-ságával; 's fejét a' Primás felé hajtotta. Ez,

le-

le-vévén a' Sz. István' kardját az oltárról, ki-vonta azt veres bársony hüvelyéből, 's a' Király' kezébe adta, és eggy Imádságot mondott. Az Imádság után, vissza vette ő Felsége' kezéből a' mezítelen kardot, bétette azt hüvelyébe, 's fel-kötötte az ő Felsége' oldalára. Ekkor a' felsőbb gráditsra állván ő Felsége, a' Nép felé fordult, 's kihúzáván hüvelyéből a' nagy pallost, három felé vágott vele keresztbe, annak jelentésére: hogy kész a' Katholika Vallásnak védelmezéséért fegyvert is rántani. Bétévén hüvelyébe a' pallost, le-térdepelt, a' midőn a' Nádor-Ispány, és Primás, fejébe tették a' Koronát, és a' Primás áldást mondott reája, 's a' Kir. Páltzát (Sceptrum) jobb kezébe adta, a' balba pedig az Ország' Almáját; a' pallost ellenben le-vette az oldaláról. Már ezentúl nem ment vissza többé ő Felsége a' kis Trónusba; hanem a' nagyobb Trónusba vezettetett, 's kísértetett a' Zászlós Uraktól, és Püspököktől, melly nagyobb Trónus, a' nagy Oltártól nézve, jobb felől való oldalában készült a' Templomnak, 's mintegy két lépésnyi messzeségre vólt a' nagy Oltártól, ugyan annyira a' kisebb Trónustól is. — Ezt a' rövid menetelt, eredetes Magyar Királyi ékességben tette ő Felsége. Korona vólt t. i. a' fejében, Királyi Páltza, és az Alma két kezében; rajta, Sz. István' palástja; lábain, Sz. István' harisnyája, és paputtsa. — Minekutánna bé-ült vólna ő Felsége a' Trónusba: háromszor kiáltotta a' Nádor-Ispány: *Éllyen*, mellyet az egész Gyülekezet utánna ekhözött, 's kívül meg-

vonattak minden harangok, és ki-sütögettek az ágyúk. Azonban hozzá fogtak a' *Te Deum Laudamusnak* el-énekléséhez. Ő Felsége le-ült, 's a' Primás mellette imádkozott. Ezután Evagyéliom olvastatott, mellynek végezetével által adta ő Felsége a' Kir. Páltzát, és az Almát, az azokat tartani szokott Méltóságoknak (de a' Koronát megtartotta a' fejében), 's meg-tsókolta az el-éneklött Evagyéliomot.

A' *Credo* el-mondása alatt, ült ő Felsége. Az *Offertoriumkor*, a' nagy Oltárhoz ment, le-térdepelt, a' Primás' kezében lévő tányért meg-tsókolta, és egy, ötven aranyat nyomó arany pénzt tett arra. Ezzel, vissza tért a' Trónusba. — A' *Sanctuskor*, le-vette ő Felsége' fejéről a' Koronát a' *Kalotsai* Érsek, 's a' Nádor-Ispány párnájára helyezte.

Az Úr' fel-mutatásakor mindnyájan le-térdepeltek, 's a' mezítelen pallos' és a' 10 zászlók' felső végeiket le-tartották a' föld felé, tisztelet végett.

Kommunióra, az Oltárhoz ment ő Felsége, le-térdepelt, 's fel-vette a' Primás' kezéből az Úr' vatsoráját, melly alatt ismét tisztelet tétetett, a' pallosnak, és a' tiz zászlóknak a' föld felé való le-tartásokkal. — Vissza térvén ő Felsége a' Trónusba, fejébe tették a' Koronát a' Nádor-Ispány, és a' *Kalotsai* Érsek. Szent Mise után, a' Szekrelstyébe ment ő Felsége, Királyi méltóságát jelentő öltözetében, 's fölöstökömölt; mivel még ezentúl sok ideig tartottak a' tzeremoniák, 's ugyan azért, mind, éh gyomor-

morral tenni azokat, nem lett volna egészes.

A' Franciskánusok' Templomából gyalog ment az egész fényes Sor, a' Plebánia' Templomába. Tsupán az Udvari páltzás Szolgák (Einspannier) lovaglottak. A' Sz. István' kardján kívül, mind nálla és rajta vóltak ő Felségén a' több királyi drága jegyek. — Az úttizákon, a' mellyeken ment ez a' pompás Sor, rendeket formált két felől a' gyalog Katonáság, és a' *Budai 's Pesti* formaruhás Polgárság. Az út, deszkával vólt ki-rakva; ez pedig veres, fejér és zöld posztóval bévonva. A' Sor után lovaglott a' Magyar Kamara' Prézese, 's nagyobb, és kissebb, arany és ezüst pénzeket hányt, mellyeknek felső feleken szemléltetik a' koronás orofzlán, illy körül-irással: *Lege et Fide*; alsó oldalokon pedig ezek olvastatnak: *Franciscus D. G. Hun. Boh. Rex. Archid. Austriae. Coronatus Budae VI. Jun. MDCCXCII.*

A' Plébánia' Templomába érvén, felült ő Felsége az ott készült Trónusba, 's oldalára köttetett a' Sz. István' kardja. Ezt ki-vonta hüvelyéből ő Felsége, 's megillette azzal háromszor, azon Uri Személyeknek jobb vállait, a' kik Arany-Sarkantyús Vitézeknek nevezettek-ki előre ő Felsége által, 's most Kántzellárius Gróf *Pálffy*, és az Ország-Birája által szóllongattattak elő. Valamint *II. Leopold'* koronázása' alkalmatosságával, úgy ez úttal se vóltak jelen egynehányan, az Arany-Sarkantyús Vitézeknek ki-nevezett Uraságokon kívül.

A' Plebánia' Templomától, a' Vizi-Városban lévő Kaputzinusok' Templomáig, ló-háton lett a' menetel. A' Püspökök is paripákon ültek ekkor, a' magok vetsernyés ruháikban, 's püspöki süvegekkel. Az említett Kaputzinusok' Templománál egy alkotvány állott már kélzen, melly veres, zöld, és fejer posztóval vólt bévonva, és Katonaság által körül vólt vétetve. Ezen alkotványra felmentek: a' Király, a' Primás, a' Nádor-Ispány, a' *Kalotsai* Ersek, a' Fő-Lovász-Mester, a' kettős Kereszt-vivő Püspök, a' Kántzellárius, az Ország Birája, a' Fő-Kamarás, és a' Ns Testörzők' Kapitánnya. A' több Uraságok, mind lovon maradtak az alkotvány körül. A' Király, három jobb ujját fel felé, a' bal kezében pedig egy kis keresztet tartván, úgy mondta a' Primás után azon esküvés' formáját, mellyet a' múltt postával megküldöttünk. Mind a' piatzon, mind a' házak' ablakaiból temérdek Nézői vóltak ezen nagy erejű, és valóban szent tzeremoniának. Alig szállott le ő Felsége az alkotványról: már kezdték arról tépni a' posztót; és mivel minden akart abból kapni valamelly darabotskát örök emlékezetnek okáért: sok nevettséges dolgok történtek, a' mellyeken maga is édesdeden mosolygott ő Felsége. — Vége lévén az esküvésnek: a' Király-hegyéhez lett a' menetel, melly a' Vizi, és az Új-Város (Neustift) között készült. De már ide nem lovaglottak többé a' Papi Méltóságok. Hogy a' hegyhez érkezett a' Király: felvágatott arra ő Felsége sebes ügetve, 's ki-rántván hüvelyéből a'

Szent

Szent István' kardját, igen derekassan négy felé vágott azzal keresztbe; melly tselekedetét ő Felségének nagy *Éllyen* kiáltás követte.

A' Király - hegyétől, a' Várba vette vissza útját a' Sor, a' *Bétsi* kapun. Hogy el-érkezett ő Felsége a' Királyi Palotába: le-rakták az Ország' drága Jegyeit (Clenodiumait) a' Kir. Szobákba; a' tiz zászlókat meg-tartották magoknak, az azokat vitt Méltóságok. Minekutánna fel-hordták volna az étkeket a' Királyi Asztalra a' Magnások, és Udvarnokok (Aulae Familiares), hirül adatott e' dolog ő Felségének, ki is ezen jelentésre meg-jelent koronás fővel, 's palástosan az ebédlő szobában, 's meg-mosdott. A' vizet, a' Nádor-Ispány töltötte a' kezére; a' törülköző kendőt pedig a' Primás nyújtotta néki. Ezzel le-ült az asztalhoz, 's melléje a' Királyné. Az asztal' jobb felén ültek: *Ferdinánd*, és *Jósef Fő* Hertzegek, 's a' Primás; bal felén pedig a' Nádor-Ispány, és egy kevésse távol tőle a' *Kalotsai* Érsek. A' Királyi Felségek', és Fő Hertzegek' székeik karosok, a' két Érsekeké pedig karatlanok voltak. Minekelötte hozzá fogtak volna az ebédléshez: le-véttetett az ő Felsége' fejéből a' Korona, 's egy melleselegvaló asztalra tétetett. Midőn először ivott volna ő Felsége, a' Fő Asztalnok által néki nyújtatott pohárból: meg-szóllaltak az ágyúk. Valahányszor még ezentúl is iváshoz fogott ő Felsége: mindenkor fel-állottak a' Nádor-Ispány, és a' két Érsekek, 's tsak akkor ültek le, midőn vissza adta ő Felsége

a'

a' poharat a' Fő Asztalnoknak. Ha a' Fő Hertzegek ittak : akkor tsak a' két Érsek állott fel.

Szokás a' Koronázás' alkalmatosságával egy meg-aranyozott Izarvú ökröt egészen meg-sütni. Most se maradt el ez a' Izkás. A' Kir. Asztalra egy darab petsenye vitetett fel a' sült ökörből; több része pedig ennek darabokra aprítva el-szóratott, kenyérrel együtt a' Népnak, mellynek Izmára veres és fejer bor is folyt egy alkotványból. — Végezvén az ebédet ő Felsége, ismét meg-mosdott, 's koronás fővel vissza tért a' maga Izobájába. — Hogy a' Rendeket gaz-dagon meg-vendégelte ő Felsége, 's ivott egészségekért, a' Királynéval együtt — már ezeket meg-irtuk más alkalmatossággal; valamint egyéb környülállásokat is, mellyeket ugyan azért nem említettünk mostani elő-adásunkban.

*A' Királyné' meg-koronáztatásának tze-
monidjáról.*

Júniusnak 9-dikén dél után, hasonló pompával vitetett el a' Korona, a' Királyi Palotából a' Franciskánusok' Templomába, mint a' minémüvel a' Király' meg-koroná-zása előtt való napon, az az Jun. 5-dikén vitetett vólt oda. — Más nap, úgymint a' Fels. Királyné' koronázása napján, délelőtti tizedfél óra tájban indultak meg ő Felségek a' Franciskánusok' Templomába, melly már akkor tele vólt, mind két nemen lévő sok Uraságokkal. A' fényes menetel, sok részben meg-eggyezett ezen a' napon, a' Jun.

6-dikaival. Különbözött pedig ezekben: A' kettős keresztet ló-háton vivő Püspök után lovaglott maga Király ö Felsége, aranyos magyar dolmányban, övessen 's kalpagosan. Rövid mentéje, palástosan volt a' dolmányján fellyül fél vállra vetve, a' mint t. i. a' Vi ézek, és az Ifjak szokták viselni. Ö Felsége után lovaglottak: a' Gárda-Kapitány, és a' Fő Udvari Mester. Itt érkezett már a' Királyné, drága magyar köntösben, 's ragyogó kövekkel igen gazdagon meg-rakott fővel, és mellyjel, egy hat lovas, négy személlyre való 's le-türtt fedelű hintóban. A' Fő Udvari Mestere Királyné ö Felségének, Gróf *Schaffgots*, ló-háton; a' Fő Udvari Mester Asszonya *Vratisláv* Grófné pedig, két Udvari Dámákkal együtt, hat lovas udvari hintón kísérték ö Felségét. — *Ferdinánd*, és *Jósef* Fő Hertzegek nem lovagoltak ez úttal a' fényes sorban.

A' Franciskánusok' Temploma ajtajához érvén ö Felségek, illendő tisztelettel fogadtattak az Érsekektől, és Püspököktől, 's Király ö Felsége, az ajtó mellett jobb kéz felől lévő kápolnátskába vezetettet; a' F. Királyné pedig a' bal felől valóba. A' Király magára vette az említett kápolnátskában a' Sz. István' palástját, 's a' Magyar Korona fejébe tétetett. A' Királyné is le-tette drága magyar főkötőjét, 's annak helyébe a' *Házi Korona* illettetett fejére. El-készülvén ö Felségek, következendő renddel mentek végig a' Templomon a' Nagy Oltár eleibe: Elöl indúltak a' Nemes Ifjak. Követték ezeket: Nemesek, Mágánások, 's Ministerek,

rek, a' Hérold, az Udvari Mester vagy is a' Kántzellárius, a' két Korona-örzök, a' Kir. Jegyek-vivői, a' Fő Lovász-Mester' Képviselője mezítelen karddal, a' kettős Kerefztet vivő Püspök. Itt jöttek már magok ö Felségek. Előbb a' Király, koronás fővel, 's a' Sz. István' palástjában, két Püspököktől körül vétetve. Utánna a' Királyné, hasonlóképpen koronás fővel (a' Házi Koronával t.i., mellyről mászor bővebben fogunk emlékezni), fehér ruhában, a' mellynek hosszan nyúló, és széles arany paszomántokkal ékesített szélét a' Fő Udvari Mester-Asszony fogta fel. Nyóltz Dámák fejezték bé a' sort. Hogy az Oltárhoz jutottak, külön váltak egymástól ö Felségek. A' Király bé-ült egy Trónusba, melly a' Templom' fala mellett készült, közel a' Nagy Oltárhoz. A' Királyné is más Trónusba, melly a' Király' Trónusához közel, a' Nagy Oltár előtt állítatott fel. E' meg lévén, mindjárt kezdődött a' Sz. Mise. Epistola után, az Oltár eleibe vezették a' Királynét, ki midön el-ment a' Király' Trónusa előtt, meg-hajtotta magát, és ezt mind annyiszor tselekedte, valahányszor az Oltárhoz ment a' maga Trónusából; avagy ebbe vissza tért az Oltártól. — A' Nádor-Ispány, fel szóval meg-kérte a' Primást, a' koronázás végett. Kérésének kezdő szavai ezek voltak: *Reverende Pater postulamus* 's a' t. Ekkor le-vették a' Királyné' feieről a' koronát, 's *Májer* Udvari Titoknok és Kintstartónak adták oda tartani. Ö Felsége a' Királyné, le-borúlt az Oltár' gráditsánál aranyos párnákra, 's úgy maradt,

dott, míg a' Minden Szentek' Litániáját el nem imádkozták. Azonban le-emelték a' Király' fejéről, a' Nádor - Ispány, és a' Kántzellárius, a' Magyar Koronát, 's a' Nagy Oltárra tették. Fel - kelvén a' leborulásból a' Királyné, le - térdepelt, 's jobb karját meg - kente a' Primás Sz. Olajjal, úgy nem különben a' két váll - lapotzkái közit is. Minekutánna az Oltár megett meg - törölgették volna a' Sz. Olajtól ő Felségét, a' körülötte szolgált Fő Dámák: ismét elő jött ő Felsege, 's le - térdepelt az Oltár előtt. A' *Veszprémi* Püspök, a' mint ült, kezébe vette a' Házi Koronát, 's fel - tette azt az ő Felsege' fejébe; a' Magyar Koronát pedig jobb vállára helyhették ő Felségének, a' Primás, és a' Nádor - Ispány; azután a' Királyi Páltza, jobb kezébe; az Alma pedig a' balba adatott: és ebből állott a' Királyné' meg - koronázta - tásának tulajdonképpenváló tzeremoniája.

A' Magyar Korona le - vétetvén a' Királyné' válláról, ismét vissza tétetett a' Király' fejébe; a' Királyué pedig, fejében a' Házi Koronát, két kezében a' Királyi Páltzát és Almát tartván, vissza vezetett a' Tróni - sába. Ekkor meg - rendült a' Templom, a' sok *Éllyen* kiáltásoktól: kívül is zengeni kezdtek a' harangok, 's durrogni az ágyúk. Következett a' *Te Deum* el - éneklése, ez után pedig az Evangyéliom' olvasása, melyhez minekelötte hozzá fogtak volna, el - vetetett a' Királyné' kezéből a' Kir. Páltza, és az Alma. Vége lévén az Evangyéliom - olvasásnak, tsókolni vitte az Evangyéliom - Könyvet a' *Kalotsai* Érsek a' Királyhoz; és

a'

a' Királynéhoz. Ezután meg - füstölték ő Felségeket szenteltt tömjénnel; melly már ez előtt is meg - esett vólt egynehányszor a' Szent Mise alatt.

Az *Offertoriumkor*, az Oltár' gráditsára térdepelt a' Királyné, 's a' meg - tsókoltt arany tányérra tett egy arany pénzt, melyet egy négy szegéletű ezüst tátzán adott vólt oda ő Felségének, az Ország - Birája' Hitvесе. Midőn Nádor - Ispányné vagyon, az szokta ezen szolgálatot tenni; de mint-hogy most nints: azért az Ország - Biró' Hitvесе tette, a' ki az egész tzeremonia alatt mellette udvarlott 's szolgált, a' Fő Udvari Mester - Asszonnyal, és más Udvari Dámákkal együtt ő Felségének. — *Sanctus* után mind a' két Felségek' fejeikről le - vétettek a' Koronák. — *Agnus Dei*kor, egy kis kereszt nyújtatott, tsókolás végett ő Felségeknek, 's szenteltt vízzel meg - áldattak. Azután szentséggel élt a' Királyné, és egy kevés bort is ivott. A' Koronák, újra fel - tétettek a' Felségek' fejeikre. A' Sz. Mise után, a' Templom' ajtajánál lévő két kápolná'skákba tértek vissza ő Felségek, 's el - készítették magokat a' vissza - induláshoz, melly tsupán abban különbözött a' Templomba lett jövetel pompájától, hogy a' Királyné' hintaja után egy hat lovas hintóban a' Magyar Korona vitetett. — Az ebédlés, és a' Rendeknek négy asztalokon lett meg - vendégettetések, úgy ment véghez, mint Június' 6-dikán. — Estvére, *Pest* és *Buda* Városain kívül, egynehány hajók is szépen meg vóltak világosítva.

Az

Az Ország - Gyűlésének Jun. 11-dikén tartott nevezetes Üléséről, meg-kaptuk már a' bővebb tudósítást is; de a' helynek szük vólta miá, nem közölhetünk most egyebet belöle ezen töredéknél:

Ezután fel - olvasta *Somogyi* Itélő-Mester Ur, azon szívre - ható Irását ö Felségének, mellyben Jun. 4-dikén tett ígéretjekre emlékezett ö Felsége a' Rendeket — azon nemes ígéretjekre t. i., a' melly szerént egy szívvel szájjal fel - ajánlották életeket 's vagyonyokat, jó Királyyokért — 's ezen ígéretnél fogva, a' mostani környülállásokhoz képest, had - folytatásra meg-kivántató segedelmet kért. Példa nélkül való ki-fejezései valának ezek a' többek között ö Felségének: hogy, úgymond, ne annyira Királyának, 's Fejének, mint jó szívü Barátjának nézze ö Felségét a' Magyar Nemzet. — De megmutatták valóban a' Rendek is, hogy nem tsak szöllani tudnak nemesen; hanem tselekedni is: mert sűrű kiáltások között lekötelezték magokat segedelem - adásra — 's ekképpen, Nemes - Lelküségek' rágalmazóinak ízájokat örökre bé - dugták. — Júniusnak 12-dikén, és 13-dikán Deputátziók tartattak, mellyek az ígértt segedelemnek meghatározásában dolgoztak. Meg - jelent ezen Deputátziókban, az Ország' kívánságára, és ö Felsége' parantsolatjára B. *Spielmann* Minifter is, és elő - adta: mire van, 's mennyiből áll az ö Felsége' szüksége.

Budá.

Budáról, Júniusnak 14 dikén.

Nádor-Ispány ö Kir. Fő Hsége mellett Kamarás-Uri Tifztséget viselő Gróf *Eszterházy József*, és Udv. Titoknok Gróf *Köháry Ferentz* Urak, Tanácsosokká lettek a' Fels. Helytartó-Tanátsnál. — A' 25 ezer aranyokból álló ajándékot, bé-ajánlották az Ország' Rendjei Jun. 11-dikén, egy Deputátzió által Királyné ö Felségének. Más fél mázsa, hat font, és egy lat aranyat nyomott ezen ajándék, melly egy iskátulyába vólt téve; az iskátulya pedig bé vólt fedve veres bársonnyal. — Jun. 12-dikén estve, nagy Társaság vólt *Pesten*, Primas ö Emin. ja' kertjében, abban a' pompás deszka alkotványban, melly két esztendőkkel készült ez előtt. Meg-jelentek itt ö Felségek is, a' 3 Fő Hgekkel együtt. Az egész kert, 's annak lugasos járásai, sok száz meg száz égő métsesekkel ki vóltak világosítva; nem különben a' kert felé szolgáló része is a' Palotának. Nyakában ragyogott ezen jeles alkalmatossággal ö Emin. jának, azon nagy briliántos kerésztt, mellyet ö Felségétől nyert ajándékban, 's a' melly 12 ezer forintra betsültetik. — A' *Kalotsai* Érseknek is ajándékozott ö Felsége, drága nagy kerészttet; másoknak is gyémántos gyűrüket, piksziseket 's a' t.

Elegyes Tudósítások.

A' *Bétsben* mulató Török Követ, Jun. 16-dikán vólt újra Audientzián H. *Kaunitz-nál*, az új Hit-Levelével (Kredentzionálissával).

Lengyel

Lengyel Ország, ezen hónapnak első napján siettséggel küldötte *Berlinbe* a' *Lithvániai* Nagy-Marsalt Gr. *Pototzkít*. Nehezen fog ez az Úr, kedves válasszal térni meg a' maga Hazájába.

Sok *Olasz* Levelek bizonyítják, hogy a' *Szárdinai* Király' Szakáttsát, 3 ezer luidórral bérelték reá a' *Jakobinus* Frantziák, hogy etesse meg méreggel a' Királyt.

A' *Lüttiehi* H. Püspök, a' ki annyit küszköde a' maga Alattvalóival, ezen hónapnak 3-dikán véget vetett nyúghatatlan életének.

Helvétzia, azt végezte a' *Solothurni* Gyűlésben, hogy a' hadakozó Feleknek egyikéhez se hajóljon.

A' *Skutaribéli* Basa, ismét ujjat készül vonni a' Nagy - Úrral.

Posga (*Posega*) Városának egy útzáját, melly a' hegyek közzé nyúlt bé, egézfzen el hordta Jun. 3-dikán a' felhő szakadásból áradt sebes víz, úgy hogy alig mentették meg életüket a' szegény lakosok. Ezen nyomorúlt kárvallottaknak segítségére, 300 pór lakosokat, és 50 szekereket rendelt a' Vármegyéből második Al-Ispány T. *Hranilovich Lajos* Úr.

A' Frantziákon, Máj. 23-dikán, *Flórennes*, és *St. Auben* között vett győzedelem alkalmatosságával az egész Frantzia tábort el nyerték volt a' mieink bogáziástól együtt, a' mint erről hiteles magános Levelek által tudósítottunk. A' három ágyukat (mellyekről már a' minap is emlékeztünk) és még a' negyedik ágyú talyigáját is *Vurmser* Hufzár Major Gr. *Kolonits* vette el Hufzárjaival az ellen-
ség-

ségtől. A' Hufzárók között kiválképpen való módon ki mutatták magokat: Kapitány Steingruber; Hadnagy Tevely: Teibler Lörintz; Hepper Károly: Bratzky Antal, 's Kárászi István Káplárok; Kadét Miskoltzi János; Köz - Emberek: Miklosovits Pál; Hornyik György; Stanfzky József; Balogh Mihály; Juhász József: 's Szabó György.

Párisban, egy nagy Nemzeti Innepe tartatott ezen Hónapnak 3-dikán, egy olly Tisztviselőnek emlékezetére, a' ki feltebb betsülte a' Törvénynek meg tartását, mint saját életét. Vólt ez Etampes-i Polgár Mester Simoneau nevezetű, kit a' piatz közepén azért ölt meg a' múlt Márt. 3-dikán a' neki dühödött Nép, hogy az ő törvénytelen kívánságára lejjebb nem szállította a' gabona árrát.

A' Londoni Parlamentomnak második Táblájánál, olly tüzes vetélkedés támadott, Grey, és Minister Pitt Urak, 's mind kettőnek követői között Maj. 25-dikén, hogy az, egész reggeli öt óráig tartott. Alkalmatosságot szolgáltatott a' veszekedésre, azon intő Irása a' Királynak, mellyet az Ország mostani Konstituziója ellen ki kelő, 's az ellen másokat is fel-lázasztó Irásokra nézve teti a' Király közönségessé. A' Minister azt kívánta, hogy meg kell közönni a' Királynak, a' Köz - Jóról való gondoskodását, 's meg kell ígérni, hogy ő Felsége szándékát tellyes erővel fogja a' Parlamentom is elő mozdítani. Ezért a' fel-tételért meg támadta Grey Ur, Pitt Ministert, 's úgy le horta: hogy régen nem szenvedett már annyit, a' Minister, mint ez úttal. Tsak ugyan az állott meg végre még is a' mit a' Minister akart. Hogy ez töbnyire mindég így szokott történni: oka ennek az, mivel a' Ministeriummal tartó rész, mindenkor számossabb az ellenkező félnél.

(Fél árkus Tóldalékkal)

T Ó L D A L É K.

A' *Magyar Hirmondónak* Június' 19-dik napján 1792-ben költt árkusához.

Felső Olasz Országának

Pávia nevezetű Városából, következő betses Levelét útasította hozzánk Májusnak 24-dikén egy érdemes Hazánkfia, Tisztel. *Cseresnyés András* Nevendék Pap Úr:

„Ma, úgymint Májusnak 24-dikén tartá a' mi Kollégyiomunk is az Exéquiákat, böl-dogúlt jó Királyunkért *II. Leopold*ért, mind a' *Medioláni*, mind a' *Páviai* főbb Ura-ságoknak jelenlétében. — Az ezen szomorú Inneplésre készült Gyász-Alkotvány, úgy annyira tetfzett az Olaszoknak, hogy még hat vagy hét napokig fog az, a' maga ép-ségében meg-hagyatni; hadd láihassák minden idegenek, a' kik szüntelen főrnak ide, ennek tsudálására. — Abrázolt egy régi Templomot, melly nyóltz oszlopokon állott. A' tetejére vólt helyhetve az *Urna*, a' hoz-zája tartozó ékességekkel együtt. A' sok égő gyertyák, és a' különbkülönb szinnel lángaló spiritusok, igen nevelték ezen Alkot-ványnak méltóságos vóltát. A' négy oldalain négy fel-írások szemléltettek, mellyeket a' több fel-írásokkal együtt kivántam közleni; minthogy reménylem, hogy a' két Magyar Hazában is találnak azok olly kedvességet, a' millyet *Olasz Országban* találtak. Szerzője ezeknek, az ide való Univeritásnak mostani

R r r

Magni-

Magnifikus Rektora, 's a' Római Polgári-Törvénynek (Pandectarum) Professzora, *Bigoni* nevü érdemes Tudós. — A' Templom' falai, arany és ezüst palzomántokkal drágán ki-rakott fekete polzióval vóltak bé-vonva, a' mellyen fellyül 16 velős, és igen szép *lapidáris stilussal* irott versek olvastattak. — A' Réquiem Misét tartotta a' mi Nagy - érdemü Rektorunk, Fötisz. *Zola* Úr, a' ki a' Mise után Halotti Beszédet is mondott, melly már sajtó alatt vagon; 's mihelyt ki-kerül az alól: fog vele kedveskedni az Uraknak maga a' Tudós Szerző. — Fel-írások:

A' Templom' nagy ajtaja felett kívülről.

LEOPOLDO II.

Imp. Caes. Aug.

Collegium Germ. Hung.

Justa solvit

Regi suo Principi optimo.

A' Templom' ajtaja felett belől.

Ave LEOPOLDE Caesar.

Avete Divi Fratres

Beatam Par

LEOPOLDE et JOSEPH Augg.

Mediam Divam Matrem excipite

Aeterna Coelitem pace

Fruiminor.

A' Gyász - Alkotványnak négy oldalain.

1.

Paci

Aeternae

Leopoldi II.

Caesaris.

3.

Pacatori Orbis

Vota

Beatae

Immortalitatis.

2.

Memoriae

Perpetuae

Optimi

Principis.

4.

Patri Patriae

Luctus

Orbitatis

et

Lacrymae.

A'

A' Templom' falain.

Genus mihi
A Lotharingis et Austriacis
magnarum rerum
Exempla non defuere
Imitando.

Annos duodeviginti natus
Partam a Divo Patre
Haereditatem
Etruriam rexi.

Primis curis
Annona laxata
Coloni industriam excitavi
Ingenia, et artes fovi
Miseris opem tuli.

Magistratum numerum minui
Litium et discordiarum segetem
Formam Judiciorum emendavi
Poenas lenivi clementia.

Vectigalia moderatus
Auctiora ex parsimonia feci
Ex Fiscii pecunia.
Rem populi ampliavi.

Viis per juga apertis
Siccatis paludibus, fossis munitis,
Aedificiis reffectis, instructis,
Ter millies mille aureorum expensum
In sinu Civium reposui.

Famem non timuit inops
Non Arator sterilitatem
Non otium negotiator
Non plebs injuriam.

Quinquennialibus quintum actis
Divo Fratre ad Superos evocato
Cuncta sub imperium accepti
quo latius beneficia
protenderem.

Acci-

Accitis Legationibus
Desideriis Populorum indulsi
Civitates in sua jura restitui
Imperator creatus
Pacem Orbi dedi.

Turcas armis domitos
Belli pertinaces liberalitate vici
Partis sanguine victoriis
Tranquillitatem praetuli.

Gemino nuptiarum foedere
Magni Regis Neapolitanorum
Affinitate firmata,
Alterum Filiorm. Etruriae reddidi,
Primum natu servavi,
Perpetuitati Domus Augustae.

Belgas repugnantes compescui,
Pannonios in fide continui
Petentibus annui Leopoldum Filium
Inter Proceres Regni
cooptari.

Italiam revisi
Caras olim Divae Matri
Athenas lustravi
Votis undique
Pro mea sincolumitate susceptis,

Reducem fata manebant
Occubui quod doleo.
Reipublicae saluti
praereptus.

Non omnis morior
Pignus amoris mei relinquo
Vivus quae non perfeci
Majora a Filio perficiam.

D ivina providentia datum
FRANCISCUM
Regem vestrum accipite
Praesidium Insubriae
Spem Felicitatis Imperii.

Tudó-

T u d ó s í t á s o k.

A' második Oskolai Munkátskám is, mellyel az Érdemes Közönségnek, az Oskolák' szeretőinek, 's esmerőinek kívántam kedveskedni, el, hagyta már a' sajtót, illy tzim alatt: *A' Német Nyelv' első kezdete, mellyet a' gyengébb Tanulók' számára, egy kis rövid Grammatikával, 's Német, és Magyar Szótárral ki-adott 's a' t.* Melly könyvetskében ezen következőket tselekedtem:

a.) Textusúl, vagy materiáúl vettem fel ama' nagy hirü 's tudományú *Seiler* Úrnak azon könyvetskéjét, mellyet nevezett *Grundlage der ersten Menschenkenntniss.* — Mitsoda figyelmetességet, 's kedvességet érdemelhet ezen könyvetske, reménylem, láttatlanban is meg lehet itélni, azon fő részekből, a' mellyekből ez áll. Ezek azok: *Az erköltsi tudományról, az éltető állatokról, az emberi testről, az állatokról, az ember' lelkéről, a' plántákról és a' fákról, a' földről, kövekről, 's értzokről, a' napról, hóldról, tsillagokról, az időről, a' föld' leírásáról, és a' Magyarok' Históriajáról, a' Vallás' Históriajáról, a' Jézus' tudományának summájáról.* — Hogy ezen könyvetske tiszta németséggel íródott, a' kérdésbe se jön: mennyire botsátkozott le pedig a' gyermeki eggyügyü meg-foghatásig, azt az első tekintete a' könyvnek eléggé meg-mutatja.

b.) Mellé tettem ezen könyvetskének, egy kis igen igen rövid Német Grammatikát Magyarúl, a' németül tanulni kezdők' kedvéért; a' mellyben, reménységem szerént
mind ,

mind meg van az, valamit csak egy gyermeknek, vagy kezdőnek tudni kell, egy szóval mind az, a' mit fundamentomnak lehet nevezni. — Imitt amott, a' hol szükségesnek itéltem, a' tanítás' módját is (methodus docendi) fel-jegyzettem, úgy, a' mint én azt a' magam tapasztalásából tudtam.

c) Harmadik része ezen könyvetskének a' *Német-Magyar Szótár*, a' mellyben ezen könyvetske' első részében találtató német szók, ábétzés laistromban meg-találtatnak németül, és magyarul. Tóldalékul hozzá adtam a' rendezetlen (irregulare) verbumok' laistromát is, az ő classis-béli rendjek szerént.

Igy hát ezen kézbéli könyvetskében, minden meg van egy summában, a' mi a' Német nyelv-kezdőt tzéljában elő-segítheti. — A' könyv, mind öszve is csak kilentz árkusnyi. — Ha a' jó Isten erőt 's egészséget ad, még az idén készítek egygy ilyen mód-dal lezendő könyvetskét is, a' *Görög Nyelvet tanulók'* számára.

Márton István,

Pápai Professor.

Vátszi Normálista, és *Klavikordium-Mester Stintzel Ferentz* jelenteti, hogy Felesége, és jól nevelt két Leányai, mind azon munkákat derekassan értik, és taníthatják, a' mellyeknek tudása méltán az *Asszonyi tökéletességek* közé számláltatik; pél. ok. Magyar, és Német főkötőknek külömbkülömbféle módon, és formán való készítéseket, frizérozást, erszény-kötést, az arannyal, ezüsttel, és selyemmel való him-

var-

varrásnak különböző nemeit, valamint által-
lyában a' helyes és díszes varrást is; végre,
a' tintuknak, muselinnek, tsipkének, patyo-
latnak 's a' t. tisztítását. A' melly Uri Szü-
léknek annakokáért kedvek vólna, ezen
elő-fzámlált Asszonyi tudományokban, és
még ezeken kívül magyarul és németül való
tanulásban, és írásban; továbbá a' musiká-
nak is különbkülönbféle nemeiben útasíttatni
Magzatjaikat: jelenthetik magokat a' fenn-
említett Klavikordium (Klavir) Mesternél,
a' kinek szépen épült háza mindjárt a' Sz.
János' hidgya mellett vagyon szegleten. —
Négy alkalmas szobái vagynak fel-készítve
a' tanításra, 's mérséklett fizetésért szívesen
ajánlja hív szolgálatját.

El-adó Serfőző-Ház Esztergomban.

Ezen folyó 1792-dik éltendőben, a' jö-
vő *September* Hónapnak második napján
délutánni két órakor, dob-szós kotyavetyé-
re fog botsáttatni Nemes Szabad Királyi
Esztergom Városának Serfőző-háza, 's a'
többet ígérőnek el fog örökös árron adattat-
ni. Ezen Serfőző-Ház kemény matériálék-
ból épült, a' Ser, és pálinka főzéshez meg-
kivántató minden szükséges készülétek fel-
találatnak benne. All az egész épület
hat lakó szobákból, két konyhákból, ser és
pálinka főző helyekből, elégséges pintzék-
ből, tágas istállokból, és szinekből. Eggy
házi Kert, két Ház-hely után való szántó
földek, 's rétek, és eggy Izürüs (szérüs)
kert, is járúlnak hozzája. Azt előre szükség
tudni a' vevőnek, hogy mivel a' Ser-főzés-
re való Királyi Justól meg nem foszthatja

ma

magát a' Város: tehát a' ki meg-fogja venni a' Serfözö-Házat: esztendőnként köteles lészen illendő különös adót fizetni a' serfözésért. A' kinek illy fel tétellel kedve fog lenni az ide való Serfözö Háznak meg-vételéhez: jelentse magát a' fenn említett esztendőben, 's napon ezen szabad Királyi Város Magisztratusánál.

Ki-adattatott Városi Fő Notárius
Závody István által.

Mi eddig, előre - való jelentés - vétel nélkül is küldöttük Munkánkat nagy kézséggel sok olytán érd. Hazafiaknak, a' kik felől tudtuk, hogy tsak feledékenységből, vagy más nyomos okból mulatták el a' fél esztendő' elein, Munkánknak újjonnan való kívánását, 's azután valamivel későbbben nagy közönnettel meg-küldötték az elő-pénzt: hanem most kén-telenítettünk jelenteni, hogy mivel az ide - való Fő-Posta.-Hivatal minden Újságok' expeditzióját maga vette által: erre nézve, méltóztassanak minden érd. Olvasóink, az' öt forintokból álló elő-pénzt, az ide való Fő-Posta.-Hivatalhoz útasítva, 's a' levél-borítékra Pro Magyar Hirmondó nagy betűkkel reá írva, haladék nélkül fel-küldeni; hogy idejében ki-nyom-tattathassanak az Újság-borítékokra való tizmek, vagy ha nyomos okokra nézve, éppen nem lehetne mindjárt fel-küldeni a' pénzt: meg-írni hozzánk, mikor fog az tsalhatatlanul fel-küldetni, hogy mi az illetén irást addig is, míg a' pénz fel-jőne, meg-mutathassuk a' Postának. A' hozzánk botsátandó Levelekre tsak ezt kell nagy betűkkel írni: Pro Magyar Hirmondó. A' Görög, vagy Kerekes nevet kis betűvel is oda lehet a' Levél' egyik alsó szegletére írni.

